

Taktické postupy překonávání lživé výpovědi

Abstrakt

Cílem této práce je popsat a analyzovat lživou výpověď u výslechu, její rozpoznání a následné překonávání prostřednictvím taktických výslechových postupů a dalších metod. V úvodní části práce jsou vymezeny bazální koncepty jako fenomén lži, výslechu a výpovědi, bez jejichž porozumění by nebylo dost dobře možné se věnovat studiu detekce lži a jejího překonávání.

Další část už se pak zabývá konkrétně detekcí lži ve vyšetřování trestné činnosti, vyzdvihuje význam správné identifikace lživé výpovědi a zabývá se lží z pohledu jejího adresáta, v jehož zájmu je lež odhalit. Nastíněna jsou také specifika v této oblasti, se kterými se orgány činné v trestním řízení setkávají u dětí. Následující část se zaměřuje na lživou výpověď a její odhalování na základě verbálních, neverbálních a paraverbálních projevů v chování dotyčné osoby. Pokouším se i vystihnout rozdíly mezi záměrným uváděním nepravdy, tedy lhaním a neúmyslným sdělováním nepravdy z důvodů přirozených procesů zapomínání. V navazující části je podán přehled taktických výslechových postupů, které jsou aplikovány u výslechu s cílem lživé výpovědi zamezit, popřípadě ji zdolat. Jsou rozděleny na ty přijatelné a na ty, které jsou buď explicitně zakázány právními předpisy nebo mají spornou povahu a jsou buď obecně odmítány nebo přinejmenším přijímány s výhradami.

V neposlední řadě jsou nastíněny zvláštní způsoby odhalování lživé výpovědi u vyšetřování, mezi něž patří známý polygraf, ale i hlasová analýza, sérum pravdy apod. Nakonec je pak část věnována poznatkům o detektoru lži ve vyšetřování v některých státech Latinské Ameriky.

Signálů, podle kterých je možné lež rozpoznat a způsobů, jak se se lživou výpovědí podanou u výslechu vypořádat, je celá řada, ale je třeba pamatovat na to, že každý případ a každý vyslýchaný je specifický a nelze aplikovat paušální přístup u všech. Důležité je soustředit se na to, aby se s vyslýchaným jednalo korektně a v souladu s právními předpisy a etickými pravidly postupujícími forenzní oblastí. Poznatky o odhalování lži a metodách, za pomoci nichž může být lež prolomena, jsou nezbytné pro správné rozhodování o vině a trestu a předcházení justičním omylům. Zvyšování povědomí v této problematice je více než žádoucí.

Klíčová slova:

lživá výpověď, detekce lži, taktické výslechové postupy